

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

עבודת דורנו מהי?

הכח להינצל משער הנ' דטומאה

תכלית יציאת בני ישראל ממצרים לא היתה, ביציאה גרידא, שהרי כתיב: "והנה מצרים נוסע אחריהם" (שמות יד, י), הרי שעדיין לא נשלמה גאולתם. רק בקריעת ים סוף, אחר שהיתה מיתה גמורה למצרים – שם היתה שלימות גאולתם של בני ישראל.

והנה בדברי האור החיים הק' מבואר, שבגלות מצרים נכנסו בני ישראל למ"ט שערי טומאה, ואילו בגלות אחרונה תהיה כניסה לשער הנ', כפי שאכן מתגלה לעינינו מצבם הרוחני הנורא של בני ישראל השתא בדורות האחרונים. זוהי בחינת שער הנ' דטומאה; אפיקורסות, מינות וכו'.

ברור הדבר, שהכח שהיה במצרים שלא שינו שמם, לשונם ומלבושם – הוא כח היציאה ממ"ט שערי טומאה. אולם כדי לצאת משער הנ' דקליפה, מבואר באוה"ח הק' שנדרש כח יותר פנימי בנפש האדם, והוא: כח התורה!

אבל באמת הדברים עמוקים, מה הכוונה שבכח התורה יש כח לצאת משער הנ'.

הרי עינינו הרואות רח"ל, שישנם בני אדם שיחד עם התורה נמצאים בתוך שער הנ'. אף שדברי תורה אינם מקבלים טומאה, אבל אין בהכרח שתהיה גאולת הנפש ע"י לימוד התורה הק'.

צריך לידע, שבאמת שורש הגאולה שמצינו בקריעת ים סוף, "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי – בעתיקא תליא מילתא" (זוהר כרך ב פר' בשלח דף נב ע"ב) – הוא הכח הפנימי שעל ידו יש בכח הנפש להיגאל משער הנ' בו היא נמצאת כיום!

כח התורה של מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא – הוא הכח להינצל ממ"ט שערי טומאה. אבל היציאה משער הנ' שבני ישראל משוקעים בו השתא, הוא כח יותר פנימי הגנוז בפנימיות התורה, וכאשר אין התגלות בנפש לכח הפנימי – בהכרח רח"ל ששער הנ' דקליפה הוא הכח השולט.

לא כדורות ראשונים דורות אחרונים. מבואר ב'מאור עיניים' (פרשת חוקת) בשם הבעל שם, שבדורות אחרונים ישנו גילוי פנימי בתורה, וברור ופשוט שגילוי זה הוא לא בכדי, הוא לא במקרה, אלא "ממכה עצמה מתקן רטיה", הקב"ה מקדים רפואה למכה, ורק ע"י גילוי זה יש ביד בני ישראל כח להינצל משער הנ' השולט בכיפה בכל העולם כולו.

"כברזל אחר אבן השואבת"

מה החילוק בין מ"ט שערי הטומאה שהיו בני ישראל משוקעים ביציאת מצרים, לבין שער הנ' בו מצויים אנו כיום.

המסילת ישרים בריש ספרו (פרק א), כשבא לבאר את ענין תכלית היצירה, שהיא הקירבה והדבקות אליו יתברך, כתב בלשונו שעליו לשבור את כל המחיצות המפסיקות בינו לבין קונו, "עד אשר יימשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת".

וברור ופשוט הדבר שזה לעומת זה עשה האלוקים, וכשם שבקדושה יש את כח ה"עד אשר יימשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת", כך רח"ל יש כח להיפך, כמבואר בסוגיא בע"ז שישנה בחינה של "כיון דאביק בה טובא כמינות דמיא".

אלו שני הכוחות של היצרים [יצה"ט ויצה"ר] הנמצאים בדור האחרון, והכח לנתק את ה"עד אשר יימשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת" דקליפה – הוא רק כח של מסירות נפש!

כח הפנימי דקליפה, נמשכים אחריו באופן שאי אפשר להינצל! ומעשה היה בר' נתן שהלך לר' נחמן מברסלב לקבל את פניו, ובאמצע דרכו ראה ראייה שאינה ראויה. כשנכנס לר' נחמן, אמר ר' נחמן לר' נתן שיש בחינה של אריך דקליפה שאי אפשר להינצל ממנו. אי אפשר!! [זולת ע"י מסירות נפש, כמבואר לעיל ולהלן].

זה הכח ששולט השתא; הכל קליפה,

עבודת דורנו - מהי?

את המצב לאשורו!

כדוגמא, אדם שבא לאפייט מצות, יש לו לידע את כל הכללים, כל הגדרים, כל הלכות העשייה, שלא יבוא, חלילה, לידי חימוץ. אבל אם אופה אדם מצות מצוה בערב פסח אחר חצות, הרי שגדרי העשייה משתנים. כאן, שלא יבוא לידי חימוץ זו איננה מעלה גרידא. נדרשת ממנו זהירות רבה ביותר, כיון שכבר חל איסור חמץ.

כאשר יש נידון בנפש האדם בעבודת הבורא איך, כיצד, מה הדרך וכו' - דבר ראשון שצריך לידע הוא: מה המצב, היכן אנו נמצאים, איזו קליפה ישנה כיום.

יבוא האדם ויאמר: וכי יש לנו נביאים שיאמרו לנו? - כבר נכתבו הדברים, והם מקובלים אצל כל הכנסת ישראל בדברי רבותינו. אין כל חדש, הכל מבואר, חקוק בספר, והדברים הם דברי האוה"ח ודברי הבעל שם, ועוד צדיקים. הקליפה שאנו נמצאים בה היא בהכרח שער ה', ופשוט וברור הדבר שמזמן הבעל שם והאוה"ח הק' - יותר ממאתיים שנה - כבר הקליפה שולטת ושולטת, כמו שכל בר בי רב דחד יומא רואה לנגד עיניו עד היכן הטומאה מתגברת.

ופשוט וברור הדבר שהקב"ה שלח את ההארה דקדושה בזמן שמוכרחים להשתמש איתה כנגד כח הרע דקליפה, כדברי המאור עיניים בשם הבעל שם.

נמצא אפוא, שההתחזקות במידות, ההתחזקות באמונה, ההתחזקות בתורה ובשאר כל חלקי קדושה וטהרה - הם דברים נפלאים, אבל עבורנו, בני דור האחרון לא יועילו כל העצות. רק אם אוחזים ב"מסרו נפשיהו אקדושת ה'" - אז יכולים לצאת מהנקודה הנוראה של קליפת שער ה', אך אם לא - רח"ל עולם התמורות שבו עליה מונח בו, טומן בחובו נסיונות שאי אפשר לעמוד בהם! לא שקשה, אי אפשר!!

אין אדם כיום שאינו נמשך

נבאר את הדברים בלשון יותר פשוטה.

קליפת שער ה', היא למעלה מנקודת התבוננות, למעלה מן ההרגשים הפשוטים של האדם. זהו מצב של "עד אשר יימשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת", אין נברא כהיום שלא נמשך אחר שער ה'! יאמר האדם: בדקתי ולא מצאתי - כל זאת מפני חוסר ההיכר מהי נקודת המשיכה.

שער ה' בהכרח שהוא מושך, חוץ ממי שזוכה לחיות בהתגלות דבקות בלב, אבל כל בן אדם שעדיין הקב"ה לא נמצא אצלו בגילוי גמור, בהכרח שהוא במצב של "עד אשר יימשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת". כיון שיש כח בנפש של שער ה' דקדושה - הרי שיש לאדם את הזה לעומת זה,

הכל חושך. אדם נמשך רח"ל אחרי הקליפה כברזל אחר אבן השואבת! וביותר, כאשר הקליפה שולטת לגמרי בנפש האדם, כבר אין הרגש של "עד אשר יימשך אחריו", כי הוא כבר נמשך! זוהי בחינה של דבקות רח"ל בקליפה.

אמנם כאמור, הקב"ה הקדים רפואה למכה, וגילה לנו את סוד פנימיות התורה, והפנימיות הזו איננה ענין ששייך רק לבעל מדרגה וכו', אלא היא הכרח של ממש!

משל למה הדבר דומה, למועדים יש סדר בתורה - פסח, שבועות, סוכות: "שלוש פעמים בשנה ייראה כל זכורך... בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" (דברים טז, טז). והנה גר שנתגייר בין פסח לשבועות, היעלה על הדעת לומר שלא יקיים את חג השבועות בגלל שיש סדר למועדים?! פשוט וברור הדבר שהזמן מחייב, בין אם זוהי מדרגתו שלו ובין אם זו איננה מדרגתו. הלכות התורה מחייבות תמיד, בכל עת ובכל שעה, ככל גדריה, חוקותיה והלכותיה.

והשתא, שנמצאים אנו בנקודה של פנימיות דפנימיות דקליפה - הרי שזה לעומת זה עשה האלקים, וישנה הארה פנימית, הלוא היא: שער ה' דקדושה.

נכון, ישנם יצרים, ישנם מלחמות, ישנם נסיונות, ועובדי ה', כל חד וחד לפום דיליה, נתקלים בכל מיני קשיים. פעם הצלחות ופעם להיפך ח"ו. אך צריך לידע שכל הדרך הזו בעבודה היתה נכונה במ"ט שערי הטומאה, שבהם יש מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. אשר על כן ישנה נקודה של תנועה.

אבל באמת, במצב שאנו נמצאים היום, בדורות האחרונים, ובעיקר ככל שהולך וממשיך הזמן, שטומאה נוראה נמצאת בעולם, קליפה שאי אפשר להינצל ממנה - העצה היחידה היא: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", וידועים דברי האריז"ל שעבודת האדם בשעת אמירת האחד למסור נפשו על קדושת שמו יתברך.

תכלית הגילוי היא: "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", וגילוי ה' אחד ושמו אחד, הוא בכח "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", ומכיון שהזמן מצד עצמו מכריח את גילוי האחד, גילוי הבורא - א"כ צורת העבודה של כל היום כולו היא בבחינת "קמאי הו קא מסרי נפשיהו אקדושת ה'" (ברכות כ ע"א)!

מאחר והמצב הוא שהקליפה הנוראה דהשתא שולטת - אין עצה אלא לחיות עם האחד בכל עת ובכל שעה ממש!

ידיעת המצב לאשורו!

אין כאן ענין של 'וורט', פרפראות לחכמה. מוכרחים לדעת

וכח הרע דקליפה זו - זה לא ענין של סכנה, זה הכרח של מוות!!

הטשטוש של כל המושגים, מיעוט כח הרוחניות שנמצא בעולם - יוצר הטעייה גדולה, שאדם נראה כלפי חוץ שקוע בתורה, שקוע בקיום המצוות,

שקוע בדקדוק הדין וכו', נראה כבן עליה, כמבקש, כעובד ה' - אבל באמת, מי שמבין פנימיות, זה לא מינייה ולא מקצתיה. זה לא שהוא לא גמר. על דרך כלל הוא עוד לא התחיל להיכנס לפנימיות!

הכרת נקודת הפנימיות

פנימיות זו התקשרות פשוטה לא-ל חי, חיות פשוטה עם בורא עולם. הקב"ה הוא נקודת הפנימיות של כל דבר ודבר, וככל שאדם יוצא מן המיצר,

בבחינת יציאת מצרים - כך גדלה התקשרותו אליו יתברך שמו.

אשר על כן, הקיום החיצוני, אף שבודאי יש בו כוונה טהורה ורצון אמת ותשוקת אמת - אך קיים עדיין חוסר בירור פנימי מהו ה'זה לעומת זה' שנמצא השתא, מהו המצב, מה הנידון.

משל למה הדבר דומה, לאדם המדליק נרות חנוכה ביו"ט ראשון של פסח. וכי יעלה על הדעת שקיים מצוה? הרי עבר איסור דאורייתא של הבערת אש חדשה ביו"ט!

כשם שאדם העובד על מידת תאוה, אם יטול עצה הנוגעת למידת הכעס, פשוט שלא תהיה לו הצלחה - כך לענייננו מוכרחים לידע מה המצב, היכן היא נקודת המונע בנפש, מה המעכב, מהו ה'זה לעומת זה' המונח בנפש.

אף שברור הדבר שכל התורה כולה קדושה, אבל לכל דבר יש סם דיליה שהוא הכח המושיע והמרפא מתפיסת הקליפה המונחת באותו זמן.

הסכמה בנפש לצאת מעלמא דשקרא

כח החומר הנמצא כאן בעולם, יוצר אצל האדם שכחה בב' פנים: מחד - שכחת הבורא, ולאו דווקא שכחה במוחין, אלא בעיקר שכחת הלב, "ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך", והקליפה השניה היא, קליפת יצה"ר דתאוה, שבו מונחת ההימשכות אחר כל הבלי העולם כולו.

הכוחות הללו הם כוחות המושכים את האדם, בין אם הוא שם לב ובין אם הם בהעלם בלבנו.

מהי העצה לצאת משם?

ההסכמה בנפש לצאת מהעלמא דשקרא בכל רגע, כדברי הנועם אלימלך ב'צעטיל קטן' שיחשוב ויצייר שהוא מוכן למסור נפשו על קדושת ה',

להפיל עצמו לאש וכו' - זוהי הנקודה הראשונה המונעת את האדם מלהיות מחובר בחיבור גמור לעלמא דשקרא. אחרת, הוא מקושר לכאן, הוא מחובר. הוא נמשך אחר העולם הזה כברזל אחר אבן השואבת.

והרי בהתבוננות אמיתית כל אחד יודע שעלמא דקשוט בודאי ובודאי יותר טוב מהאי עלמא דשקרא. אם כן, מה הנקודה המונעת מן האדם להסכים בלב שלם

לעזוב השתא מיד את עלמא דשקרא ולעבור לעולם שכולו טוב? - זו איננה נקודה שכלית, זו נקודה של התקשרות פנימית בנפש האדם לשקר, לעלמא דשקרא.

כאשר האדם רוצה לצאת מהעלמא דשקרא, צריך שיהיה מבורר לו בדעתו מה חובתו בעולמו, לשם מה הוא נמצא כאן. כאשר מבורר לאדם בנפשו שהסיבה שהוא נמצא כאן היא "ואני קרבת אלקים לי טוב", פשוט וברור הדבר שהוא רוצה לעזוב את העלמא דשקרא בכל עת!

הרצון להישאר בהאי עלמא - הוא המונע ממנו את ההתקשרות לא-ל חי. ההכרה הפשוטה בנפש בכל עת ובכל שעה לשם מה נבראה כל הבריאה - באופן כללי, ולשם מה אני הנברא נמצא כאן - באופן פרטי, ההכרה בעלמא דשקרא מחד ובתכלית האמת מאידך, הביורור הפנימי שיש מקום אחד שהוא אמת, חותמו של הבורא אמת, והתביעה הפנימית להתקשר לנקודת האמת - היא כח ההצלה היחיד מקליפה דשער הנ'.

כאשר יש היסח הדעת מנקודת ההבדלה לשקר, מנקודת האמת שהיא התחברות לבורא עולם, דייקא אליו ולא לאחר - האדם שרוי בתוך קליפה נוראה דשער הנ'.

יאמר האדם: מהיכן הכח? הרי זה נראה למעלה, גבוה מכח בן אנוש? - הסיבה לכך היא מחמת העדר הכניסה לעולם פנימי באמת!

ההארה הפנימית נמצאת כאן בעולם, ומי שמחפש - בודאי ימצא, ומי שלא מחפש - ח"ו בודאי יפול! זה לא חשש נפילה, לא סכנה - זוהי קליפה של "עד אשר יימשך אחריו כברזל אחר אבן השואבת!"

לא דברי מוסר, אלא תפיסת חיים!

וכי לחנם הקב"ה בא וגילה פנימיות?! בפנימיות הזו שנמצאת לפנינו מבואר בדברי הבעל שם והאווה"ח שזה הכרח. זה לא ענין שיש כאן מקום לנידון לבעלי מדרגה, למתקדשים והבאים להיטהר להיכנס פנימה. אין עצה אחרת!

כח התורה - פרחת נשמתם על כל דיבור

זהו עומק דברי האווה"ח שבגלות אחרון כשייכנסו לשער הנ', הכח לצאת יהיה ע"י תורה.

חז"ל מספרים, שבשעת מתן תורה, על כל דיבור ודיבור פרחת נשמתם (שבת פח ע"א). פשוט וברור הדבר שאין זה ענין מקרי. יש כאן גילוי עצמי בצורת הקבלה של עסק התורה.

מצד החיצוניות, "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות' (ילקו"ש פר' חקת רמז תשסב), אך לא זו היתה הבחינה שהתגלתה במעמד הר סיני שפרחת נשמתם על כל דיבור ודיבור.

פרחת נשמתם על כל דיבור ודיבור זו הבחינה הכתובה באוה"ח הק' במיתת נדב ואביהוא, שמרוב ההתקשרות לא-ל חי, מרוב גילוי עוצם תשוקת ההתדבקות אליו יתברך פרחת נשמתם.

תוקף הגילוי של שער הנ' דתורה, הוא כח הנמשך אחריו יתברך כברזל אחר אבן השואבת. זהו הכח שנתגלה במעמד הר סיני, "וירד ה' על הר סיני" בכח ההתגלות דתורה.

הדברים הללו הם פשוטים, ברורים ומבוררים, אלא שצריך בירור בכל נפש ונפש, ראשית - האם יש ברירות מהי נקודת הנדון, ולאחר שברורה הנקודה, האם העבודה שייכת לנקודה זו.

הקב"ה יהיה בעזרנו, שהדברים יתקבלו בלב השומעים מצד תפיסת נקודת הפנימיות ולא מצד ההתעוררות החיצונית המתלווה אליהם. שיהיה ברור מהי נקודת הנסיון כיום, מה חובת האדם בעולמו דיליה, בדור דהשתא!

והאמונה הגמורה לדברי רבותינו וההשתמשות בעצות שהם כתבו, בכח בירור קדשם במהות הקליפה, ובכח ההתנתקות והיציאה ממנו - תביא את כל העולם כולו לגאולה גמורה במהרה בימינו.

■ הפסת_300_עבודת.דורנו.תשס"ב

כאמור, נדרשת מצד השומעים [והקוראים] תפיסה נכונה מהיכן יצאו הדברים הנאמרים כאן.

זה לא ענין של מוסר, זה לא ענין של התעוררות, זה לא ענין של הלכות חג בחג [לא ניתנו מועדים לישראל אלא שיעסקו בהם בתורה] ומשה תיקן להם לישראל שיהיו עוסקים הלכות חג בחג, אלא זו שאלה של תפיסת חיים, היכן נקודת הנידון של כל החיים!

מה האדם רוצה מעצמו? הוא מניח תפילין, הוא לומד תורה, הוא מקיים מצוות, מגדל את בניו לתורה ולמצוות. אם ברור לאדם שנקודת הנידון הוא שער הנ', האם באמת הוא נמצא בנקודת הנידון? מה יעזרו לו העצות אם הן חיצוניות?

צריך להסתכל נכון על כל התפיסה: מה המצב, מה רוצים כאן. לא מוסר, לא התעוררות, זו שאלה של עצם תפיסת החיים, מה נקודת הנידון, היכן אנו עומדים.

העתקת הנפש לדבקות בא-ל חי

ידוע בספה"ק שבחינת"בעתיקא תליא מילתא" היא סוד הגאולה האחרונה, גילוי העתיק, גילוי תכלית היצירה.

"עתיק" מלשון"ויעתק משם ההרה" (בראשית יב, ח), העתקת הדבר. ובעבודת האדם בפנימיות נפשו, בחינת העתקה עניינה שהאדם אינו מחובר לעצמו, המחשבה היא לא על עצם האני דיליה, על רצונותיו, על תשוקותיו, על מילוי תאוותיו, אלא לא-ל יחיד ומיוחד. זוהי בחינת עתיק בנפש.

"בעתיקא תליא מילתא, דבר אל בני ישראל ויסעו". נחשון בן עמינדב קפץ לים.

זוהי בחינה של מסירות נפש, כי זהו כח ההצלה, ודייקא שם נגלה "זה א-ל-י ואנוהו", "ראתה שפחה על הים"; היתה התגלות של בורא העולם. והתגלות זו היא דייקא מנקודת המסירות נפש של נחשון בן עמינדב שקפץ לים.

היתה כאן העתקה מהרצון לחיים דהאי עלמא. וכי עלה על דעתו של נחשון בן עמינדב שכאשר יקפוץ לים וימות הוא ייאבד? חס ושלום! הוא ידע שיצא מהאי עלמא, אך יגיע להתקשרות עם א-ל חי, בבחינת"כי לא יראני האדם וחי - בחייהם אינם רואים אבל רואים הם בשעת מיתתו" (במדבר רבה יד, כב).

אין עצה ואין תבונה. מוכרחים להגיע להחלטה בבירור החיים, מה המצב, מה הנידון ומה העצה. והדברים כתובים, מפורשים בדברי רבותינו, ברורים כפשוטם! אלא שמחמת ההרגל האדם ממשיך עם העצות שהיו טובות קודם לכן.

בלבביפדיה אבר

ודנו רבותינו א"כ איך מלחו, הא הוה ליה צלוי ואין בו ריח. ועיין חת"ס (פסחים, עד, ע"א), ומנחת חינוך (מצוה לב, מסך השבת, מלאכת דש). ועיין פסקי רי"ד (זבחים, מו, ע"ב) וז"ל, אם צלאן חוץ למערכה ואחר כן הקטירן תו לא מסקי ריחא. והנה שורש הריח הוא כמ"ש בקהלת יעקב (ערך ריח, ה) וז"ל, מצינו בתורה ביצחק (בראשית, כז, כז) וירח את ריח בגדיו וגו' (ראה ריח בני כריח שדה וגו'), ולא מצינו כן באברהם ויעקב, לפי שריח בחינת גבורה מדתו של יצחק, וז"ש (ישעיה, יא, ג) והריחו ביראת ה', סוד הריח (תיקונים, תיקון סט, קז, ע"א), עכ"ל. והוא בחינת לי בינה לי גבורה, כי ריח בחינת בינה. עיין פע"ח (שער השבת). ועיין קהלת יעקב (ערך אבר, ב).

והנה אבר בחינת אברהם כנ"ל, אבר-מ"ה. והיינו שריח אברים הוא חיבור של אברהם - אבר, עם יצחק - ריח. ועיקר גילוי זה נגלה באות ברית קודש הנקרא אבר, כנ"ל, ושם יש ריח. כמ"ש חז"ל על הפסוק וירח ה' את ריח הניחות, שזהו ריחו של אברהם אבינו, ריח של ברית מילתו. ועיין אמרי אמת (נח). ועיין ב"ר (לד, ט). ויתר על כן הוא בחינת יעקב שמידתו רוח. כמ"ש (בראשית, מה, כז) ותחי רוח יעקב, וכנודע שזה מדת יעקב. ועיין בהרחבה בהכתב והקבלה (ויקרא, א, ט) בסוד הקורבנות, כדברי רבותינו הרמב"ן ועוד ששורש עשיית העבודה בקרבן היה נצרך שיהא באדם עצמו, וכן השתא נצרך תשובת בעל הקרבן בבחינת רוח נשברה. "רוח", ובקרבן נעשה מרוח - ריח. וז"ל שם, כללה התורה בלשון ריח ניחוח בכל הקורבנות, והוא הנחת רוח שאמרו רבותינו (רוח נשברה), ונראה ברור שהבינו שם ריח כמו רוח. אמנם מדשינה המקרא רוח בריח, למדונו שבא להורות על תנאי הרביעי, שהזבח נזבח על שמו והוא לשם ריח, לאפוקי אברים שצלאן והעלן, עכ"ל. עיי"ש בהרחבה.

והנה קרבן פסח נאכל צלי בשונה מכל הקורבנות. עיין פסחים, נו, ע"ב (וזהו צלי אחר הקרבה). וכתב בזוה"ק (ח"ב, רלו, ע"א) צלי אש - בגין דיסלק ריחו נודף. ועומק סודו כמ"ש במפתח השמות (בא) וז"ל, צלי אש שסודו (אותיות) צל איש, עכ"ל. והיינו שהקרבן הוא הצל של האיש, והריח הוא צל של הרוח נשברה כנ"ל. שעיי"ז נשבר תוקף הדין אש דקלקול, כמ"ש בזוה"ק. עיין זוה"ק (ח"ב, לט, ע"ב), וברקאנטי (וארא), ובמצודות דוד לרדב"ז (מצוה תיב), ולשם (ספר הדע"ה, ח"ב, סימן ז). ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

בוראו כי אם מתוך הליכות השמש, והתחלת עלייתה כעלות השחר, כמ"ש (ישעיה, מא, ב) מי העיר ממזרח צדק, ופסוק זה נדרש על אברהם, עכ"ל. וכתב באברבנאל (בראשית, כד, נ-סז) וז"ל, אברהם תיקן תפלת השחר, להודות לאל מניע הגלגל בתנועתו היומית, המחייבת זריחת השמש בכל יום, עכ"ל. והיינו שכל הכרתו בהשי"ת מתוך עלות השחר, ודו"ק.

ומכח זריזות זו של אברהם האיר מן עלות השחר עד לנץ חמה מכח אברהם, בבחינת מי "האיר" ממזרח צדק, ודו"ק. ובזכות כך כתיב (בראשית, יט, טו) וכמו השחר עלה. והוא מרחק ה' מילין, כמ"ש בפסחים (צג, ע"ב). ואמרו (ילק"ש, וירא, רמז פד) א"ר זעירא, המלאך היה מקדר (ממתין שמא יתבטל הגזירה ע"י תפלתו של אברהם, תפלת שחרית דייקא, ודו"ק) לפנייהם את הדרך. אולם במלבי"ם כתב (בראשית, יט, פט) וז"ל, והשכמת אברהם היה בשחת אלהים את ערי הככר, ר"ל אחר עלות השחר, שאז כבר התחיל לשחת את ערי הככר, שסודם ועמורה נשחתו תיכף בעלות השחר, הגם שהככר עצמו לא נשחת תיכף, ואז התפלל אברהם על הצלת לוט, עכ"ל.

זבחים, מו, ע"ב - ריח - לאפוקי אברים שצלאן והעלן דלא, דאמר ר' יהודה אמר רב, אברים שצלאן והעלן, אין בהם משום ריח. ועוד אמרו שם (סב, ע"א) מנא ידעי (בבית שני היכן מקום המזבח), וכו', ור' שמואל בר נחמני אמר, מכל הבית כולו הריחו ריח קטרת, משם הריחו ריח אברים. ע"כ. שריח האברים גבר וביטל ריח הקטורת, כ"כ המהרש"א שם. והיינו שיש ריח באברים וריח זה הוא דין ל"ריח" ניחוח. ובצלאן ליכא ריח (וכמ"ש רש"י וז"ל (שם, ב, ב), ד"ה לשם ריח) - לשם ריח, לאפוקי אברים שצלאן והעלן, דשוב אין בהם (ריח). ושיטת ר' יהודה (עיין שם, קיג, ע"א, וק"ט, ע"ב) דאין ריח ניחוח בבמות, דכתיב ריח ניחוח לה', ולא ריח ניחוח בבמה. ועיין לקח טוב (כלל ג) שכתב, שאין דין שיהא ריח אלא שלא יצא קודם לכן ע"י דבר אחר כגון ע"י צלי. ועיין שו"ת הרשב"ץ (ח"ג, שאלה לו) שבהסריחו לא פסלו. ועיין עוד צפנת פענח (ח"ג, סימן קפ). והנה מליחה חשיבא כצלי,

זבחים, כא, ע"א - אמר ר' חייא בר יוסף, מי כיוור נפסלין למתירין כמתירין, לאברים כאברים. רב חסדא אמר, אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר. ופרש"י בשיטת רב חסדא, וז"ל, כשם שאין האברים נפסלין אלא בעמוד השחר, אף כל לינות אין פסולות בשום קדושה אלא בעמוד השחר, עכ"ל. והנה שורש הדבר שאבר פסילתו בעלות השחר, באברהם, אבר-מ"ה, כנזכר לעיל. וזמנו שחר, שתיקן תפלת השחר. ובו מושרש הכיור, כמ"ש יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם.

והבן שמכח אברהם היום מתחיל בעלות השחר, וזהו "וישכם", כמ"ש (פסחים, ד, ע"א) כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזין מקדימים למצות, שנאמר וישכם אברהם בבקר. וזהו הזריזות שאינו מתחיל מן נץ החמה, אלא מעלות השחר. ובתפלה אנו מתחילים לכתחילה להתפלל מן עלות השחר (ובפרט ק"ש, עיין מג"א, או"ח, סימן נח, סק"א), ותפילת העמידה בנץ החמה. ובדיעבד יצא אף אם התפלל כולו בעלות השחר. והבן שזהו מדין זריזותא דאברהם. ובזוה"ק (ח"ג, רמג, ע"א) אמרו, וישכם אברהם בבקר, בריש שעתא קדמאה בסוף השחר. ועיין לבוש (או"ח, תרנב) שדן כיצד קיים אברהם מצות מילה בעלות השחר קודם נץ החמה שהוא קודם זמנה של מצות מילה, עיי"ש. ובפני יהושע (פסחים, ד, ע"א) כתב וז"ל, השכים אברהם בעלות השחר וחבש חמורו, ובתוך כך האיר היום. ובשמן ששון (שער הכוונות, דרושי תפילין, דרוש ה, אות יא) כתב וז"ל, ובבוקר אתער אברהם, ר"ל בעת נץ החמה שהוא יום גמור. ומ"ש בזוהר דיצחק אתער בלילה, פירושו "עלות השחר", עכ"ל. ובכתבי רמ"מ משקלוב (ליקוטים, דף שכט, שסג, צב). ובתמונת האותיות, דף רפד. וכן בביאור משנת חסידים בכמה מקומות) כתב וז"ל, יצחק בן אברהם, גימט' "שחר", עכ"ל. ועיין זוה"ק (ח"ב, קיט, ע"ב).

והשורש, כמבואר בכלי יקר (בראשית, לב, כה) שכתב וז"ל, אברהם לא הכיר

בלבביפדיה קבלה בכור

אור א"ס

כתיב (ויקרא, כז, כז) אך בכור אשר יבכר לה' בבהמה לא יקדש איש אותו אם שור אם שה לה' הוא. ועיין ספר הבהיר (קד) וכי הוי הקב"ה בכור, עיי"ש. ומכת בכורות לא עיי שרף מלאך ושליח אלא עיי אור א"ס. ועיין שערי אורה (שער א). וכתב ברקאנטי (בא) וז"ל, מתאחד התפארת באין סוף עיי חכמה הנקראת ראשית בסוד קדש לי כל בכור.

ועוד. אור אין סוף, אין לו סוף, אין לו שיעור. ואמרו, אלו דברים שאין להם שיעור וכו', והביכורים.

ועוד. אני ראשון בחינת בכור, ואני אחרון בחינת מעשר. כ"כ האבן עזרא (ויקרא, כז, לד). ועיין תורת העולה לרמ"א (ח"ב, פרק יב).

צמצום

חלל הפנוי, שורש לע"ז. ובפרט התרפים שנעשים מאדם בכור, והם כנגד בני בכורי יש"ר אל. כ"כ בשער הפסוקים (ויגש). ועיין ציוני (תולדות), ועמק המלך (שער טז, פרק יט).

ועוד. צמצום, מיצר. מצרים. וכתיב (שמות, יא, ה) ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים וכל בכור בהמה.

ועוד. כיסוי. ואמרו (תענית, כח, ע"א) פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל שלא יביאו וכו' ביכורים לירושלים וכו', מה עשו כשרין, הביאו סלי ביכורים וחיפום בקציעות וכו'. ובחינת כיסוי נוסף מצינו (ב"ב, קסו, ע"ב) אמר ר' אמי, טומטום שנקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים, דאמר קרא (דברים, כא, טו) והיה הבן הבכור לשניאה, עד שיהא בן משעת הויה.

קו

קו ראשית הגילוי מאור א"ס, הוא בבחינת בכור. ובדקות, אף אור א"ס בכור, גילוי רא"שון. ונודע, אור א"ס וקו מקביל לכתר וחד כמה. והרבו רבותינו לבאר שכתר וחכמה נקראים בכור, בסוד בראשית, ב-ראשית. ועיין בהרחבה ברמ"ק (פרדס רימונים, פכ"ג, פרק ד, ערך בכור), ובקהלת יעקב בהרחבה, המקורות מזוה"ק ועוד להנ"ל.

עיגולים

תחלה היו הבכורים קבועים ונתחלפו בלויים

ע"א). ואמרו (זבחים, כו, ע"א) א"ר זירא, הצורם און בבכור ואח"כ קבל דמו, פסול, שנאמר ולקח מדם הפר, פר שהיה כבר. ועיין חולין (יז, ע"ב).

חוטם

יריחו נקראת כן ע"ש ריח, כמ"ש רבותינו. וכתיב (יהושע, ו, יז) ארור האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו, בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. ועיין סנהדרין (קיג, ע"א).

ועוד. שתי הלחם נקראים ביכורים (עיין מנחות, ה, ע"ב). וכמ"ש (ויקרא, כג, יז) ממושבתים תביאו לחם תנופה וגו' תאפינה בכורים לה'. ודרשו (מנחות, נז, ע"ב) אימתי הן לה', לאחר ש"נאפו". אפיה, אף-יה.

פה

ביכורים, יש בהם דין קריאה. ועיין מכות (יז, ע"א).

ועוד. אמרו (ב"ב, קכו, ע"ב) המחלק נכסיו על "פיו", ריבה לאחד ומיעט לאחד והשוה להם את הבכור, דבריו קיימין. ואמרו (יבמות, מז, ע"א) נאמן אדם לומר זה בני בכור. דין "יכיר".

ועוד. אמרו (נדריים, יב, ע"ב) משום רבי אמרו, מנין לנולד בכור בתוך ביתו שמצוה להקדישו (אע"פ שכבר קדוש), שנאמר (דברים, טו, יט) הזכר תקדיש.

ועוד. פה-רע, פרעה, כנודע. וכתיב (שמות, יב, כט) וה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה היושב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה.

עינים - שבירה

מיתה. מכת בכורות, כמ"ש (שמות, ד, כג) הנה אנכי הרג את בנך בכרך.

ופדיון פטר חמור, וכן פדיון בכור אדם, זהו להפקיע ממנו כח המיתה שחל בבכורי מצרים, כמ"ש בזוה"ק.

ושורש כח הרע בבכור. וכח המיתה, נגלה בער בן יהודה, וכתיב ביה (בראשית, לח, ז) ויהי "ער" בכור יהודה "רע" "בעיני ה' וימ"תהו ה'. ובזוה"ק (ח"א, נז, ע"א) אמרו אתהפכו אתווי לביש, עכ"ל. ער - רע, ר"ת עקב ראש, שעקב שולט על הראש. כ"כ בעמק המלך (ש"ג, פמ"ב, ועוד מקומות שם, וכן הוא במ

בחטא ה"עגל". וכתב הרמח"ל באדיר במרום (מאמר שמיה דעתיקא) וז"ל, עשו נקרא בכור, וסודו ממש בסוד העגל מסכה, כי עגל מסכה כמנין בכור, עיי"ש.

יושר

ג' קוים. ואמרו (סנהדרין, יב, ע"א) תניא רבי אומר (מלכים, ב, ד, מב) ואיש בא מבעל "שלישה" ויבא לאיש האלקים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וגו' ואין לך קלה בכל א"י לבשל פירותיה (שמהם מביאים ביכורים תחלה) מבעל שלישה וכו', שלישה לשון שי-לוש, ג' קוים.

ועוד. ביכורים. וכתב במגלה עמוקות (ואתח"ן, נון, אופן קפה) וז"ל, ג' מידות של ביכורים וכו', בכור, עטור, תוספות, שהם סוג ג' עדרי צאן, סוד ג' אבות, עיי"ש.

ועוד. אמרו (חולין, יח, ע"ב) שלשה מתירין את הבכור במקום שאין מומחה. ואמרו בזוה"ק (ח"ב, מ, ע"ב) תנא, תלת קשרין אינון, בכור בהמה, בכור השבי, בכור השפחה, דכל שאר מתקשרו בהו באלין תלת גווני דלעילא.

שערות

עשו איש שעיר. והוא בכור, בסוד תהו שקודם לתיקון (עיין קול ברמה, אות רמ. ועיין גר"א, תיקונים, תיקון סט, ד"ה א"ל והא אנא). וכתיב (בראשית, כה, לא) ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי, ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה לי זה בכורה וגו', וימכר את בכרתו ליעקב, ויבז עשו את הבכורה. וכמ"ש (ב"ב, טז, ע"ב) ושט את הבכורה. ונחלקו האם עשו היה רק בכור ללידה ויעקב בכור בטיפה, כ"כ רש"י. אולם בזוה"ק (מצורע, נה, ע"ב) איתא שעשו היה בכור גם בזה וגם בזה.

ועוד. אמרו (עדיות, פ"ה, מ"ו) הוא היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואח"כ שוחטו, וחכמים אוסרים.

ועוד. שער של כניסה. ויש בביהמ"ק שער הבכורות. עיין שקלים (טז, ע"ב).

אזן

אזון שומעת. ואמרו (שבת, פט, ע"ב) אמר (יצחק) לפניו, רבש"ע בני ולא בניך, בשעה שהקדימו לפניך נעשה ונשמע קראת להם (שמות, ד, כב) בני בכורי ישראל.

ועוד. צרם אזן בכור קנסהו. ועיין מו"ק (יג,

בלבביפדיה קבלה בכור

ישראל. וכתוב (שמות, ד, כב) ואמרת אל פרעה כה אמר ה' בני בכרי ישראל.

וכן בהמת ישראל חייבת בפדיון, וכן קדושה בבכורה, משא"כ בהמת עכו"ם. עיין בכורות (ב, ע"א), וב"מ (ע, ע"ב). ואיתא בארז"ל (עץ חיים, ש"כ, פ"ט) הז"א וכו' הוא בן בכור. וכן בהרבה בדברי רבותינו, ומקורו בזוה"ק (ח"ב, מג, ע"ב) בכור דא בן בכור, דכתיב, בני בכורי ישראל, והאי בן בכור כליל כל סטרין וכל גוונין. והיינו ז"א שכולל הכל. ובשערי אורה (ש"ה) כתב וז"ל, ישראל נקראים בכור, שהם תחלת הבריאה.

נוק'

כתב הרמח"ל (על התורה, דברים) וז"ל, יש בכור אדם ובכור בהמה, ושניהם בסוד המור-חין. אלא שבכור אדם הוא בסוד מוחין דז"א, ובכור בהמה בנוק', בסוד ב"ן, עכ"ל.

ועוד, ארץ, אדמה. וכתוב (שמות, כג, יט) רא-שית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. ודע שיש דצח"ם ובכולם יש בכור. בכור באדם, פטר רחם. וכן בבעל חי. וצומח, דין ביכורים. ובדומם, ארץ ישראל קדושה מדין בכורה, כמו שישראל קדושתם מדין בכור, בני בכורי ישראל, ודו"ק היטב היטב.

ועוד. בת. ואמרו (ב"ב, קיט, ע"א) אחד הבן ואחד הבת נוטלין (מירושת הסב אם אביהם היה בכור ומת) חלק בבכורה.

ועוד. בכור השפחה, כמ"ש גבי מכת בכורות (ועיין חסד לאברהם, מעיין ז, נהר כד). וכן בכור היושב בבור. נוק' - בור - נקב. ב-כר, לשון כרה, חפר. ולכך "מכר" עשו את הב-כורה.

ועוד. בית. ואמרו (מכות, יח, ע"ב) ביכורים מאימתי מחייבין עליהם, משיראו פני הבית.

כתר

פעמים הכתר נקרא בכור, ופעמים החכמה, וכדלהלן. ויעיין מערכת אלוקות, שער י'.

ועוד. כתר גימט' מלת עשרים, סוד אות כ' כנודע. ואמרו (שקלים, ו, ע"א) ר' ברכיה ר' לוי בשם רשב"ל, לפי שמכרו בכורה של רחל (יוסף) בעשרים כסף יהיה כאו"א פודה את בנו בכורו בעשרים כסף (שהם ה' סלעים), עיי"ש.

ועוד. כתר - כרת, כנודע. (ועיין זוה"ק, ח"ב,

ועוד. הנה במכת מצרים בכור היה תלוי באב, כמ"ש (ב"מ, נט) שהקב"ה הבחין בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור.

ועוד. אמרו (יבמות, מ, ע"א) והיה הבכור אשר תלד, מה בכור אין לו בחיי האב, וכו', מה בכור נוטל פי שנים לאחר מיתת האב. ואמרו (ע"ז, ג, ע"א) כלום יש אב מעיד על בנו, דכ-תיב (שמות, ד, כב) בני בכורי ישראל.

ועוד. אב חייב לפדות את בנו בכורו. וכן בנו בכורו יורשו. (עיין קידושין כט, ע"א). ועיין שם שהיה ס"ד שבכור תלוי באב אף לגבי פדיון, וכן להיפך ירושה תלויה בבכור לאם. והיה ס"ד (ב"ב, קיא, ע"א) שבכור נוטל אף מן האם כפליים, עיי"ש. ונולד אחר מיתת אב אינו נוטל פי שנים (ב"ב, קמב, ע"ב).

אמא

אמרו (קידושין, כט, ע"ב) פדיון בכור תלוי בפטר רחם, באם. וכלשון הש"ס (שבועות, כד, ע"ב) הקדש בבכור וקדושתו "מרחם". וכן אמרו (נדריים, יג, ע"ב) הבכור שהוא קדוש "ממעיי אמו", ולא בתוך אלא "ממעיי".

ועוד. אמרו (ביצה, כו, ע"ב) האי בכור מעיק-רא הוה חזי אגב אימיה, עיי"ש.

ועוד. אמרו (ר"ה, ו, ע"ב) איבעיא להו, בכור מאימתי מונין לו שנה, אביי אמר משעה שנו-לד, רב אחא בר יעקב אמר משעה שנראה להרצאה.

ואמרו (קידושין, עד, ע"א) אמר ר' נחמן, ג' נאמנים על הבכור, אלו הן, חיה אבא ואמו, חיה לאלתר, אמו כל שבעה, אביו לעולם.

ועוד. תבונה - לאה. ואמרו (ב"ב, קכו, ע"א) ראויה היתה בכורה לצאת מרחל, דכתיב (בראשית, לז, ב) אלה תולדות יעקב יוסף, אלא שקדמתה לאה ברחמים ומתוך צניעות שהיתה בה ברחל החזירה הקב"ה לה.

ואמרו (זבחים, לז, ע"ב) תמורת בכור ומעשר הן וולדן וולדי ולדן עד סוף כל העולם הרי הן בכור ומעשר וכו'.

ז"א

כתב בעמק המלך (שי"ד, פרק נ"ה) וז"ל, ז"א הוא בכור ויורש שני חלקים, של ה' חסדים הנכללים ביסוד אבא, וה' גבורות הנכללות ביסוד אמא, עכ"ל.

גלה (עמוקות). ושם כתב (שער טז, פרק מט) שהיה רע בשתי עינים.

ועוד. בכור בעל מום. ועיין ביצה (כה, ע"ב). ויתר על כן בכור טריפה. ועיין ב"ק (יא, ע"ב).

ועוד. דיני "ראיית" בכור, עיין ביצה (כז, ע"א). ועיין ספר הפליאה (ד"ה על כן יעזוב) סוד בכור כוחי וראשית אוני, כוחי הוא הראיה, ואוני הוא בחכמה הנקראת ראשית, עיי"ש.

עתיק

כח הדילוג, והקב"ה דילג במכת בכורות על בכורי ישראל והצילם. וכמ"ש (במדבר, ג, יג) כי לי כל בכור ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור בישראל. ודילוג זה הוא השורש שהבכורה מדלגת מעשו ל-עקב ומראובן ליוסף, ודו"ק.

ולגבי אכילת מצה אמרו (פסחים, לג, ע"א) שאין אדם יוצא באכילת מצה מביכורים.

ועוד. גבורה דעתיק גנוזה בחכמה דאריך כנר דע. ומצד כך החכמה ראשית לדיון. עיין מגיד מישרים (וארא - בא). וכן עתיק סוף עולם עליון, נעשה ראשית לעולם תחתון, והוא בכור לכל עולם ועולם.

אריך

בחינת "זקן" מלא רחמים. ואמרו (יומא, עח, ע"א) שאלו את ר' אליעזר, זקן ויושב בישי-בה, צריך ליטול רשות להתיר בכורות, או אינו צריך.

ועוד. י"ג תיקוני דיקנא המתפשטים ממוחא סתימאה דא"א. ובהם ב' מזלות נוצר ונקה. ולתתא נעשה י"ב מזלות, ובראשם טלה. וכתב במגלה עמוקות (בא) וז"ל, צוה הקב"ה לשחוט טלה שהוא בכור למזלות והכה כל בכור, עכ"ל. ועיין קהלת יעקב (ערך בכור) וז"ל, בכור וארבע אותיות גימט' אריך עם הכולל, עכ"ל. ועיין קהלת יעקב (ערך יו"ד, אות יא).

אבא

ז"א נקרא בכור (עיין ערך קטן ז"א). וכתב בשער הכוונות (דרושי הפסח, דרוש ב) וז"ל, ואז ז"א הנקרא בכור יורש מקום אביו ואמו העליונים, וכו', עיי"ש. ולכך נוטל כפליים, מאב ומאם, כמ"ש בזוה"ק (ח"ג, אדרא זוטא, רצא, ע"א). והוא שורש ב' בכורות כדלהלן (ועיין חסד לאברהם, מעיין ה, נהר כה).

בלבביפדיה קבלה בכור

לח, ע"א). והאוכל ביכורים (אם אינו כהן) חייב כרת. וכתב הרמח"ל (תיקונים חדשים, תי" קון נד) בכור מסטרא דכתר עלאה. ומקורו בזוה"ק (ח"ג, רסב, ע"א). ושם (רסט, ע"א) אמרו, קדש לי כל בכור, לקבל כתרא עלאה דכלא. ועיין תיקונים (רעט, ע"ב).

ועוד. כתב הרמח"ל באדיר במרום (מאמר רעותא דז"א) וז"ל, ז"א נקרא בכור מצד הג"ר, א"א, ואו"א, שהם באמת בכורים. ועיין מצו" דות דוד לרדב"ז (מצוה קז).

חכמה

סוד קודש. וכתב קדש לי כל בכור. (עיין זוה"ק, ח"א, יג, ע"ב). וכבר הרחיבו בכך רבו" תינו (ועיין שער הכוונות, דרושי הציצית, דרוש ד). וכתב הראב"ד (ספ"י, פ"א, מ"א) וז"ל, האין הוא העדר בהשגה, והיש יש בו קצת השגה, והוא בכור להשגה, הסוד בזה הוא הבכור, חכמה, עכ"ל. ועיין ציוני (בא), ורקא נטי (וארא). ופרשת קדש לי, פרשה ראשונה בתפילין כנגד חכמה, כמ"ש בזוה"ק.

ועוד. כבוד. וכתב (בראשית, כה, לד) ויבז עשו את הבכורה. וכן חייב בכבוד הבכור, אחיו הגדול.

ועוד. כח-מה. וכתב (בראשית, מט, ג) ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני. ועיין שערי צדק (שער ט). ופרדס (שער כג, ערך בכור).

ועוד. בכור שוטה היפך בכור חכם. כן קרא יעקב לבכורו ראובן. ובכור בחינת חכמה, עיין תיקונים (ל, ע"א).

ועוד. בכור, התחלה בחינת חכמה. ראשית חכמה. וכל ראשית, חכמה דקליפה, לקתה במכת בכורות. עיין זוה"ק (ח"ב, לז, ע"ב).

ועוד. בכור יורש שררת אביו, בראוי ליורשו שממלא מקום אבותיו בחכמה. עיין כתובות (קג, ע"ב).

ועוד. ת"ח. ואמרו (כתובות, קה, ע"ב) כל המביא דורון לת"ח כאילו מקריב ביכורים. ושורשו יעקב, שהיה בכור במחשבה. לעומת עשו שהיה בכור ביצירה. עיין מגלה עמוקות (תולדות).

בינה

לב. וכתב (שמות, יג, טו) ויהי כי הקשה פרעה (את לבבו, כמש"כ) לשלחנו ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים.

ועוד. בינה, בחינת לעת"ל, בחינת "ראוי". וב- כור אינו נוטל פי שנים בראוי כבמוחזק.

ועוד. יובל. ואמרו (גיטין, מח, ע"ב) דתניא, בכור נוטל פי שנים בשדה החוזרת לאביו ביובל, ודו"ק. ואמרו (ב"ב, קלט, ע"א) אלו שאין חזרין ביובל, הבכור.

ועוד. נדר. ואמרו (נדרים, יב, ע"ב) הרי עלי כבכור, ר' יעקב אוסר, ר' יהודה מתיר. עיי"ש שנחלקו אי נודרים רק בדבר המודר או אף בדבר האסור.

דעת

חיבור זכר ונוק', והאדם ידע את חוה אשתו. ואמרו (מו"ק, יב, ע"א) אין מרביעין בבכור.

דעת, מדתו של משה. ואמרו בזוה"ק (ח"ב, לז, ע"א) משה אמר עד בכור השפחה אשר אחר הרחים, ולא הוה הכי, אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור, ועיי"ש עוד שי- נוי, הכה כל בכור, משה לא אמר אלא ומת וגו'. וכתב בעמק המלך (שער יד, פרק קח) וז"ל, עון הקרי עולה עד הדעת העליון, הנקרא בכור, עכ"ל. ועיי"ש שער טז, פט"ז.

חסד

יד ימין. ואמרו (יבמות, עג, ע"ב) ואמר מר, תרומת ירך, אלו ביכורים. ועיין מגן דוד (אות ד).

ונותנים ה' סלעים לכהן, בחינת כסף, כמ"ש בזוה"ק (ח"ב, מב, ע"א). וכן ביכורים מביאים בקלתות של כסף וזהב. עיין ב"ק (צב, ע"א). ועיין שבועות (ד, ע"ב).

ועוד. חו"ג, ב' ידים ימין ושמאל. וכתב (ברא- שית, מח, יח) ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו. חסד על הבכור. אולם יעקב נתן הגבורה על הבכור, דשם נגלה בחינת שמאל דוחה שדחה למ- נשה ועשה שני, וימין מקרבת ועשהו בכור לאפרים.

ועוד. כהנים, איש חסידך. ונתחלפו בכורים בכהנים. ועיין ציוני (וזאת הברכה) וז"ל, בכור וכהן, שווה בשווה.

ועוד. אהבה. ואמרו (שבת, לא, ע"א) ומה ישראל שנקראו בנים למקום, ומתוך אהבה שאהבם קרא להם (שמות, ד, כב) בני בכורי ישראל. ובכור לשון "גדול". עיין יבמות (כד, ע"א). וכן במכת בכורות מת גדול שבבית.

ועיין מצודות דוד לרדב"ז (מצוה קכט).

גבורה

אמרו (ברכות, נח, ע"א) והגבורה - זו מכת בכורות. ועוד. דם. ואמרו (פסחים, יא, ע"א) בכור שאחזו דם אפילו הוא מת אין מקיזין לו דם, דברי ר' יהודה.

ועוד. לוי מדת הגבורה כנודע. וכתב (במדבר, ג, מא) ולקחת את הלויים לי אני ה' תחת כל בכר בבני ישראל ואת בהמת הלויים בבהמת בני ישראל.

ועוד. אהובה ושנואה. וכתב (דברים, כא, טו) וילדו לו בנים אהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשנואה וגו', לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה.

ועוד. אש. וכתב (ויקרא, ב, יד) ואם תקריב מנחת בכורים לה' אביב קלוי באש וגו'.

ועוד. גבורה, צפון. אולם בכור נשחט בכל מקום. עיין זבחים (נו, ע"ב).

ועוד. קין סוד גבורה והיה בכור. ועיין שער הגלגולים (הקדמה, לג, לה, לח).

תפארת

ישראל - יעקב. וכתב (בראשית, כז, לו) הכי קרא שמו יעקב, ויעקבני זה פעמים, את בכר- תי לקח והנה עתה לקח ברכתי. וכן בנו ראובן בכור והיה ראוי שיקח בכורת קין ויתקנו. ועיין שער הגלגולים (הקדמה ל"ג). ויתר על כן עבודת יעקב לתקן אדה"ר כנודע, שאדה"ר היה בכורו של עולם כמ"ש חז"ל. ועיין מצו" דות דוד לרדב"ז (מצוה עט-פ), וזוה"ק (בא, מג, ע"ב).

וכתב בספר הפליאה (ד"ה על כן יעזוב) וז"ל, ודע שיש בכור לנחלה ואינו בכור לכהן (כמ"ש במשנה), הוא תפארת ישראל, שנאמר בני בכורי ישראל, הוא הבן שנוטל פי שנים, השפעת החסד מן הימין והשפעת הפחד מן השמאל, ואינו פטר רחם שעשו הנאחז מן הפחד יצא תחלה. בכור לכהן ולא לנחלה היא כנסת ישראל הנוטלת חלק העשירי מנ- כסי אביה, ואין לה דין פי שנים, והיא הנותנת לכהן ה' סלעים (סוד ה' בנוק' כנודע), כי היא פטר רחם של הוד. ובכור לנחלה ולכהן, הוא פחד יצחק שהוא פטר רחם לחסד, המים הרו וילדו חשך, וגם הוא ראשית אצילות של חסד, עיי"ש. ועיין תורה אור (וישב) סוד ד'

בלבביפדיה קבלה בכור

על ו'. ועיין מאירת עינים (וישב) וז"ל, העטרה בכור לת"ת בקדמות המחשבה, וכו', אע"פ שהת"ת גדול במעלה מ"מ העטרה בכור בהקדמת זמן ובכח עליון, עיי"ש. ובמערכת אלוקות (פ"ה) כתב וז"ל, והעטרה בכור לכל מה שתחיתה.

נצח

מדה חמישית, יום חמישי, כנודע. ואמ"ר רו (שבת, פז, ע"ב) ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים ב"ד שחטו פסחיהם בט"ו יצאו וכו' מבערב לקו בכורות, ואותו היום חמישי בשבת היה, עיי"ש. ולגבי מתי קורין בפסח פרשת הבכור, עיין מגילה (לא, ע"א).

ועוד. ירך. ואמרו (בכורות, מ, ע"א) נשמה ירכו, פסול, והוא בעל מום. ובפרדס רימונים (פרק כג, ערך בכור) כתב וז"ל, נצח נקרא כבוד מצד החכמה, הוא בכור ליסוד ומלכות, עיי"ש בהרחבה.

ובקליפה בכור בהמה הוא נצח הוד יסוד דק ליפה, ולפירוש אחר הוא דעת תפארת יסוד דקליפה, עיין קהלת יעקב (ערך בכור).

הוד

נו"ה, תרי עדים, כנודע. ואמרו (שבת, קמה, ע"ב) איבעיא להו עד מפי עד לעדות בכור, וכו', והלכתא עד מפי עד כשר לבכור.

ועוד. וידוי. וביכורים טעונים וידוי. ועוד. ממון. וביכורים ממון כהנים הוא. עיין ב"ק (צד, ע"א). וביכורים ממון הקדש. ועיין עוד שם (יב, ע"ב. יג, ע"א). ובעל מום קדוש בקדושת דמים. וכן בכור מעלה לפשוט בדמים (ב"מ, קי, ע"ב). ואמרו (ב"ק, יב, ע"ב) לא שנו אלא בכור בזמן הזה דכיון דלא חזי להקרבה אית להו לכהנים זכיה בגוייהו, אבל בזמן שביהמ"ק קיים דחזי להקרבה לא, עיי"ש.

יסוד

יוסף. קבל הבכורה במקום ראובן. כמ"ש (דה"י, א, ה, א) ובחללו יצועי אביו נתנה בכור רתו לבני יוסף (עיין ברכות, ז, ע"ב). וכתוב בכור שורו הדר לו. וכתוב ביה (בראשית, מג, לג) וישבו לפניו הבכר כבכרתו והצעיר כצ"ע עירתו. ועיין ברכות (נו, ע"ב). ובכור שנוטל פי שנים ילפינו מיוסף. עיין ב"ב (קכג, ע"א). ובני בנימין (שם, מו, כא) בלע ובכר, ונקראו ע"ש יוסף, כמ"ש חז"ל. וכן בן אפרים בן יוסף נקרא בכר (במדבר, כו, לה). ועיין סוטה (לו,

ע"ב) ובכר - בכור לאמו.

ועוד. בכור, ראשית "אוננו". ובספר הפליאה כתב וז"ל, אפילו שאינו ראשית אוננו יקרא בכור ובלבד שלא בא אחר בן קיימא כמ"ש בש"ס. וביכורים אסורים לאוננו, כמ"ש (יב-מות, עג, ע"ב). ואמרו (ב"ב, קיא, ע"ב) רא"שית אוננו, מביעיא ליה לבא אחר נפלים דלהוי בכור לנחלה, עיי"ש. וכתב בפירוש החייט (פי"ג) ראובן בכור למעשה, יוסף בכור למחשבה. וכתב בשער הגלגולים (הקדמה לה) וז"ל, הגבורות הם היוצאות תחלה דרך היסוד כנז"ל, ולכן היה קין בכור, עיי"ש.

מלכות

מלכות נקראת בכור. עיין תיקונים (תיקון ל). ועיין קהלת יעקב (ערך בכור).

ועוד. שבועה מדה שביעית. ועשו מכר את בכרתו ליעקב ע"י שבועה, כדכתיב (בראשית, כה, לג) ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב. ועוד. ביכורים חייבים מז' מינים, כמ"ש אין מביאין ביכורים אלא משבעת המינים. ועיין מגיד מישרים (כי תבא).

ועוד. עיין תולעת יעקב (סוד הקרבנות), וערך קטן תפארת. ועוד. דוד נקרא בכור, בסוד קדמת ו' על ד', כחותם המתהפך. כ"פ בתורה אור למהר"מ מפאריש (וישב). וכן במגלה עמוקות (תולדות).

ועוד. מדרגת הגרים. ואמרו (יבמות, סב, ע"א) היו לו בנים בהיותו עכו"ם ונתגייר, ר' יוחנן אמר אין לו בכור לנחלה, דהא הוה ליה רא"שית אוננו, ור"ל אמר יש לו בכור לנחלה, גר שנתגייר כקטן שנוולד דמי.

ועוד. אמרו (הוריות, יא, ע"ב) ומאי בכור (אע"פ שאינו בכור), בכור למלכות. ועוד. סוד לבנה. ולעת"ל כל חדש יהיה בכורים. עיין שקלים (ז, ע"א). ועוד. שם. שמות בני ישראל, ר"ת שבי, בכור השבי. עיין מגלה עמוקות (שמות).

נפש

מעשה. וכתוב (דברים, טו, יט) כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך תקדיש לה' אלהיך לא תעבד בכור שורך ולא תגוז בכור צאנך.

רוח

כתיב (ויקרא, כג, כ) והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני ה'. וכן ביכורים

בעי תנופה. עיין מכות (יח, ע"ב).

ועוד. אמרו (יבמות, עד, ע"א) כל אותם מ' שנה שהיו ישראל במדבר, לא היה יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה, שנאמר (שמות, יב, כט) ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו'.

ועוד. כתיב (איוב, א, יג) ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור ומלאך בא אל איוב וגו', והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר ויגע בארבע פנות הבית ויפול על הנערים וגו'.

נשמה

כתב בשם משמואל (ויחי, תרע"ז) וז"ל, נשמה לעולם נקרא בכור, כי זהו ראשית מכל חלקי האדם. וכתב בהיכל הברכה (במדבר) וז"ל, מנשה הבכור בכור יוסף זכרים חסדים נשמה לכולם ואב לכולם, ואחיו הקטן אפרים מן פר מנצפ"ך רוח דילה וכו'.

חיה

אמרו (קידושין, עד, ע"א) אמר ר' נחמן, ג' נאמנים על הבכור, אלו הן, חיה אביו ואמו, חיה לאלתר וכו'.

יחידה

בכור כל היותו יחיד. אולם השתא נעשה שנים בסוד כתר וחכמה ב' ראשים, ולכך איכא בכור שנוולד עם ב' ראשים. אולם לעת"ל יהיה גילוי יחידה, ויהיה גילוי של בכור אחד בלבד.

ובכור נוהג ביחיד (עיין רש"י, חולין, קלו, ע"ב, ד"ה מעשר. ועיין ערוך לנר, יבמות, צט, ע"ב, ופחד יצחק, פסח, מאמר עג), וניתר ביחיד, וכלשון התוס' (בכורות, לו, ע"ב) וכל מופלג בחכמה ומומחה ראוי להתיר בכור ונדר ב"חיד. ובכור לשון יחיד (עיין רש"י, זבחים, לו, ע"א, ד"ה אלא. ופסקי הרי"ד, פסחים, סד, ע"ב).

ובסוד תרי משיחין, יוסף, בכור שורו הדר לו. וביהודה היה קלקול שבכור יהודה ער, רע בעיני ה'. ולעת"ל יתאחדו המשיחין, יתאחדו הבכורות וייעשו אחד. ועיין גר"א בתיקונים (תיקון כ"א, ד"ה תתן להם ילקטון). ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

בהנחות הספרים

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ
משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

הקדוש ברוך הוא ברא את עולמו מארבעת היסודות: עפר, מים, רוח ואש. האדם מורכב גם הוא מארבעת היסודות הללו, ובמיוחד עולמו הפנימי.

סדרת הספרים "ארבעת היסודות" מטרתה לפתוח בפני האדם את עולם הנפש על פי החלוקה לארבעת היסודות.

ספר זה עוסק בכוחות הנובעים מיסוד המים, ובו מתפרטים הכוחות השונים הנובעים מיסוד המים, בצירוף היסודות האחרים – כל פעם לפי סדר אחר ואופן שונה.

רבי חיים ויטאל בספרו 'שערי קדושה' מבאר, כי המידה הרעה הנובעת מיסוד המים – היא מידת התאוה.

כח המים הוא כח יסודי באדם, שמעורר בו את כח התאוה. באופן טבעי כאשר האדם אינו עובד על מידותיו התאוה מתגלית אצלו כמידה רעה, אך כאשר הוא מתקן את מידת התאוה בשורשה – היא הופכת להיות מידה טובה.

ספר זה עוסק בביאור פרטי מידת התאוה הרעה שבאדם, והדרכה מעשית לאופן תיקונה. האופנים שבהם מתגלית מידת התאוה בנפש האדם רבים הם מאוד. בספר זה מובאים ט"ז האופנים היותר עיקריים והיותר בולטים, שבהם מתגלית מידת התאוה בנפש האדם.

בהנחות בקרוב

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ
משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

המאמרים שבאו בספר זה, רובם נערכו מתוך סדרת שיעורים שניתנה במוצאי שבתות משנת תשע"ב עד שנת תשע"ח, בעיר בני ברק. על תפלת שמונה עשרה נמסרו כמאה ושבעים שיעורים, מתוכם נערכו ארבעה מאמרים, ועל פרשיות השבוע נמסרו כשבעים שיעורים, ומתוכם נערכו עשרים מאמרים.

כל שיעור מקיף ומברר נקודה אחת בהלכות דעות וחובות הלבבות, ונותן מבט שורשי ומעשי בדרך הישרה שיבור לו האדם.

השיעורים נמסרו באופן של בנין, וקטע מתחבר לקודמו, ועל כן נצרך עיון המקיף את כל המאמר בשלימות, שימת לב וישוב דעת, להבנת הדברים בדקותם על בוריים.

מלאכת העריכה נעשתה ביד אומן מתוך תמלול מדויק, וניתנה שימת לב רבה לשמירה על צביון צורת מסירת השיעור במקורו.

שיעורים אלו נמסרו בזמן קצוב של כחצי שעה, וניתן לשומעם באמצעות מערכת השיעורים של קול הלשון. בסוף כל מאמר צויינה השלוחה למציאת השיעור. השלוחות צויינו הן לפי מספרם בקו הטלפון, והן לפי שמותם, על מנת להקל על מציאתם גם בעמדות קול הלשון שבמרכזי תורה ותפלה.

מאמרים כ"ו כ"ז נערכו מתוך שיחות שנמסרו לבחורי ישיבה גדולה, כהכנה לקראת חג מתן תורה.

בחלקו האחרון של הספר מופיעים "מאמרי התקופה" - שיעורים שנמסרו לאור תקופתנו, וכן מאמר נוגע לתקופתנו מאת הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, היוצא לאור לראשונה.

מילון ערכים בקבלה • יצירה

"המוגבלת". והיינו שכל נברא ונברא יש לו גבול מיוחד לעצמו, וזהו צורה, יצירה, ודו"ק. ועיין דברי חיים (פרה, ד"ה וכמו כן). ובמהר"ל (דרך חיים, פ"ו, משנה י) כתב וז"ל, ולשון יצירה נאמר על הצורה שהיא "מוטבעת" (ודו"ק שיש צורה מוטבעת ויש צורה שאינה מוטבעת) בחומר. וזהו לשון יצירה, שהוא מלשון צר צורה, שאין הצורה אפשר לעמוד רק בחומר שהוא הנושא, ולפיכך על הצורה שהיא בחומר שייך לומר לשון יצירה. כי ידוע ונגלה שהבהמה והחיות יש להם צורה מוטבעת (משא"כ בצומח ודומם אינו גלוי המוטבע, ודו"ק) בחומר, ולכך נאמר אצל זה לשון יצירה. וכן האדם יש לו צורה שהיא מוטבעת בחומר, אע"ג שיש לו צורה אלהית נבדלת, מ"מ יש לו (גם) צורה חמרית ג"כ אל האדם שהיא צורה מוטבעת בחומר, שבשביל אותה צורה כתיב לשון וייצר אלקים, עכ"ל. והבן שישנם ג' מדרגות. א. צורה בלתי מוטבעת. ב. צורה מוטבעת. ג. צורה אלהית. וכלשון המהר"ל שם, גם לכל הנבראים יש צורה מוטבעת בחומר, רק שאצל האדם ואצל הבהמה נראה ביותר, עכ"ל. והבן שע"י פעולת אדם נעשה צורת בלתי מוטבעת, וע"י הקב"ה נעשה צורת מוטבעת, בכל הנבראים צורה בלתי אלהית ובאדם צורה אלהית, ודו"ק. ועיקר גילוי צורה באדם אינו רק בגופו או בפניו, אלא בפה - בדיבור, שע"ש כן נקרא "מדבר". וכמ"ש בלקוטי תורה (חב"ד, האזינו) וז"ל, ודבור הוא בחינת יצירה (בבחינת מחשבה דיבור מעשה, המקביל לבריאה יצירה עשיה), כמו הצורה שהיא גילוי בחומר בלבד ולא חידוש מעיקרו, עכ"ל.

וביריעת שלמה (חוברת ו, יריעה ח) כתב וז"ל, שם "צורה" הנחתו על "קישור וסדור" חלקי כל צורה והסכמתם בבחינת השתמיש והתועלת על צד ציור השכלי והנחתו, עיי"ש בהרחבה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

כתב הרמ"ק (פרדס רימונים, שער טז, פ"א) וז"ל, יצירה הוא מלשון יצר סמוך תצור (ישעיה, כו), שהוא יותר עב ומתגלה מבריאה. וכמו (בראשית, ב, ז) וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, הנה בעפר לקח לשון יצירה. וכן (ישעיה, מג, כא) עם זו יצרתי לי, כי הכוונה על העוביות הדברים יותר, עכ"ל.

ובנפש החיים (ש"א, פי"ג) כתב וז"ל, לשון יצירה פירושו הצטיירות דבר יש מיש וכו', ועולם השלישי נשתלשל בסדר המדרגות מהעולם השני ונתעבה יותר שמציאותו מושג יותר והוא היש מיש, לכן מתואר בשם יצירה, כמו יוצר חומר שהוא יש מיש, עכ"ל.

ובפירוש אוצר השם (ספ"י, פ"ב) כתב וז"ל, יצירה - הוא ליתן צורה על נעדר הצורה, כמו תהו, עכ"ל. וכן השריש הרמב"ם (מורה נבוכים, ח"ב, פ"ל) וז"ל, יראה לי שהיצירה נופלת על עשות צורה ותואר, כי הצורה והתואר גם כן מקרה, ולזה אמר "יוצר אור" מפני שהוא מקרה, "ויוצר הרים" מתארם, וכן וייצר אלקים וגו', עכ"ל, עיי"ש. ובמזרחי (בראשית, ב, ד) כתב וז"ל, ודרשו על הלשון "וייצר", אין "צור" כאלוקינו, אין "צייר" כאלוקינו, ופירושו צר, כמו יצר, שאין יצירה אלא בצורה ששם בחומר, עכ"ל. ובמלבי"ם (בראשית, א, ב) כתב וז"ל, במה שתקן התהו והבהו במה שנקוו המים ונעשה היבשה, שזה נקרא יצירה, שנתקן צורתה "המתדבקת", עכ"ל. ודו"ק שהגדיר הצורה שאינה עצמית בדבר אלא "מתדבקת", צורה מקרית, כלשון המורה נבוכים. ולכך שייך לשנות צורה, וזה נקרא שינוי מעשה בפרק מרובה.

ובאור שמח (הלכות תשובה, פ"ד, ה"ד) כתב וז"ל, שהצורה המיוחדת "המוגבלת" מכונה יצירה, עכ"ל. ודו"ק שאין צורה דומה לחברתה (כמ"ש בסנהדרין על צורת פרצוף אדם), וזהו "מיוחדת", וכן עצמות הצורה מלשון צר, הגבלה, וזהו

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net

בלביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829